

HOVOROVÝ JAZYKY SLOVENSKÝCH ŽIDŮ

Yeshayahu A. Jelinek

Slovenští Židé representovali pro střední Evropu typický fenomen vícejazyčnost vyjadřující neustále se měnící životní podmínky Židů žijících v této oblasti. Když přišli do tehdejších Horních Uher, mluvili především ti z nich, kdo pocházeli z Moravy, odnoží jazyka jidiš zvanou „jidiš-dajč“. Josef II. donutil Židy osvojit si němčinu. Po narovnání z roku 1867 museli na nátlak nových uherských vládců mluvit maďarsky. Venkovští Židé ovládali slovenské a moravské dialekty, po vzniku Československé republiky však přešli na spisovnou slovenštinu. Emigranti z Haliče mluvili haličskou jidiš. Obyvatelstvo žijící na územích podél maďarské hranice, ale také absolventi maďarských škol především z velkých měst jako Bratislava a Košice zůstali věrní maďarskému jazyku. Na severu Slovenska, ve Spiši a Hauerlandu, pěstovalo židovské obyvatelstvo němčinu. Ve svých denních modlitbách používali Židé hebrejštinu, byť jí často nerozuměli. Když se stal populárním sionismus, rozšířila se i moderní hebrejšтина. Tak došlo k tomu, že mladý slovenský Žid zpravidla ovládal tři až pět řečí.